

Op pad in het buitengebied van Dongen

WandelZoekpagina

Lengte

15 km

Start- en eindpunt

parkeerplaats
Wilhelminastaat
Kanaaldijk Noord
5104 BE Dongen

Openbaar vervoer

Bus 327 Bravo/Arriva
Tilburg - Oosterhout,
Bushalte Eindsestraat 4,
5105 AC Dongen. Hier
pikken we dan de route op
in de richting van de Oude
Baan. Punt 5 in de
routebeschrijving!

Bus 231 Bravo/Arriva
Rijen - Waalwijk, Bushalte
Tramstraat, 5104 GJ Dongen.
Door de Wilhelminastraat
600 meter naar het
startpunt. Voor de Buurtbus
231 is het raadzaam 9292.nl
te raadplegen

Parkeren

Parkeerplaats op het
einde van de
Wilhelminastaat op de
loswal aan de Kanaaldijk
Noord, 5104 BE Dongen

Horeca

Cafetaria LEF,
Wilhelminastraat 74, 5104
GD Dongen. De meeste
horeca in Dongen is maar
beperkt open!! Onderweg
zijn er bankjes en picknick
plekken

Routemaker

Charles Aerssens

Versiedatum

29-05-2025

Hart van Brabant

De rondwandeling gaat door het verrassende en open coulisselandschap tussen Dongen en het oostelijk gelegen industriegebied Vossenbergh van Tilburg ten noorden van het Wilhelminakanaal. De route loopt vanaf het startpunt over de wandel- en fietsbrug 'De Oversteek' en volgt de oever van het Wilhelminakanaal oostwaarts. We wandelen daarna door het moerassige gebied Groenveld langs het talud van de Burgemeester Letschertweg. We steken bij de Uiterste Stuiver bij de rotonde door om langs de waterloop van de Onkelsloot de grasbaan te volgen. De route gaat voorbij aan het weidegebied en zonnepark De Wildert. We wandelen steeds in de nabijheid van het waterloopje Onkelsloot om dan bij de Kattenboerderij de gravelpaden van de Kwartelweg, de Goeijeweg, het Johan Verschurenpad en het Berlagepad te volgen. Langs de oostelijke buitenwijk van Dongen steken we door naar de Oude Baan, waar we door het stadspark bij zwembad De Vennen uitkomen. Vervolgens gaat de route rond het opvallend stuifzandgebiedje De Bergen midden in de bebouwing van Dongen. Door de 'Koninklijke' woonwijk wandelen we naar het historisch oudste deel van Dongen met de ruïne van voormalige Laurentiuskerk. Op het laatste traject keren we langs het Wilhelminakanaal terug naar het vertrekpunt.

De rondwandeling verloopt voor een deel via de knooppunten van Wandelroutenetwerk VisitBrabant: Startpunt - 24 38 78 - 15 - 13 35 - 29 - 34 - 32 - 33 - Startpunt. Deze knooppunten zijn herkenningspunten onderweg. Het gebruik van kaart en GPS zijn dus noodzakelijk!

Routebeschrijving

1 De rondwandeling start in Dongen op de parkeerplaats aan het einde van de Wilhelminastraat op oude loswal aan de Kanaaldijk Noord bij wandel- en fietsbrug 'De Oversteek'. Hier heeft tot oktober 1983 een ophaalbrug over het Wilhelminakanaal (1) gelegen'. Over de brug bereiken we de overzijde van het Wilhelminakanaal en vervolgen het geasfalteerde fietspad in oostelijke richting langs het kanaal tot we na een kilometer aan de volgende brug bij de Vierbundersweg komen. Onder de brug door wandelen we bij KNP24 meteen rechtsaf om via de trap de Vaartdijkbrug op te lopen. De route gaat na de brug rechtsaf om even verderop bij de groengele markering met een steile, smalle afdaling over het talud naar beneden te gaan. Hier wandelen we met de bocht naar rechts en volgen dan naar links de grasbaan langs de slootkant. De route verloopt tussen de sloot en de kanaaldijk, die ons door de begroeiing het zicht ontnemt op het Wilhelminakanaal.

2 Na ongeveer 1,5 kilometer slaan we bij een klein bosje linksaf en volgen het smalle asfaltweggetje, de Korte Dijk tot op de afslag aan de rechterzijde. We wandelen hier naar rechts tot aan het hekje, dat toegang geeft naar het natuurgebied Groenvan van de Gemeente Tilburg. Door het hekje komen we in een gebied, waar het wandelpad dwars doorheen slingert langs enkele watertjes en langs het talud van de Burgemeester Letschertweg bij de imposante brug over het Wilhelminakanaal. We vervolgen de grasbaan noordwaarts langs het talud en komen uit op de verharding van de Uiterste Stuiver. We staan hier op de gemeentegrens van Dongen met Tilburg en slaan rechtsaf. We wandelen onder het viaduct van de Vierbunderweg door en gaan meteen linksaf. We volgen het Eindsepad tot we op de Eindsestraat komen.

3 Hier steken we recht over naar de Bosweg, waar we meteen linksaf het tegelpad inslaan. Na enkele tiental meters staan we op de Eindsestraat richting Dongen. Even opletten!! Na enkele meters rechtuit slaan we rechtsaf het grasbaantje in op de oever

van de Onkelsloot (3), een smalle gekanaliseerde watergang. Even verderop moet wel een hindernis worden genomen: de oversteekplaats voor het vee over de Onkelsloot van de ene wei naar de andere wei. Het oeverpad volgend komen we in het gebied dat op de topokaart vermeld staat als De Wildert. Naar rechts hebben we tussen de bosschage door zicht op het Zonnepark De Wildert (4), aangelegd voor de energievoorziening van de bedrijven op industriegebied De Wildert, maar vanaf de openbare weg nauwelijks zichtbaar. Aan het einde van de bosschage hebben we naar rechts zicht op het industriegebied De Wildert met dominant aan de horizon de fabriek van Coca-Cola Europacific Partners Nederland B.V. De route steekt naar links de Onkelsloot over en gaat over in de Bosweg. Door het laantje wandelen we langs de Onkelsloot voorbij aan Mini-Aiport van modelvliegvereniging Snoopy, waar gevlogen wordt met modellen van zweefvliegtuigen, motorvliegtuigen met brandstof en elektrische motoren, drones en helicopters.

4 Aangekomen op de kruising met het Veepad en Oude Veepad bij KNP 78 steken we over en vervolgen de wandeling over het gravelpad langs de Onkelsloot en de Fazantenweg. De route gaat voorbij aan Recreatiepark Pukkemuk tot we bij de afslag naar links komen. Hier wandelen we linksaf over de Kwartelweg langs de Kattenboerderie tot aan de Goeijeloop bij KNP15, waar we naar rechts inslaan. Dit gravelpad leidt ons naar de oversteek met de Breedstraat. Rechtdoor langs KNP13 gaat het gravelpad verder als Johan Verschurenpad, vernoemd naar Johan verschuren (1955-2021), de drijvende kracht achter de Dongense ecologische verbindingszone. Waar het gravelpad een flauwe bocht naar links maakt, slaan we voor deze bocht linksaf en volgen langs het prikkeldraad het Berlagepad. Met een bocht naar links en rechts door het buitengebied oost van Dongen bereiken we de Berlagestraat. De route gaat linksaf op het trottoir langs de bebouwing. Met de bocht mee komen we over een afstand van 800 meter op de rotonde aan de Eindsestraat bij KNP35 op de hoek met de Monnendijk. Hier is nabij de rotonde aan de op 24 februari 1944 in WOII een Messerschmitt Bf 110G-4 (5) brandend neergestort.

5 We wandelen over de Monnendijk tot op de T-splitsing met de Oude Baan en slaan rechtsaf. Deze Oude Baan is van oorsprong de oude landweg die van Breda naar 's-Hertogenbosch liep. Nu zijn het de villa's, die deze staat omzomen. Na de laatste villa maakt de Oude Baan een flauwe bocht en komen we bij het paneel, dat verwijst naar Scouting 'De Stormvogels', en de berm paal van het wandelrouten netwerk. De route gaat hier rechtsaf en we volgen het pad langs het onderkomen van de scouting en de waterplas in het park. Voorbij het hekwerk gaat de route linksaf door het park langs Handbal Vereniging Donge tot we op de parkeerplaats van Zwembad De Vennen staan. Rechtsaf voorlangs de parkeerplaats steken we de Deken Batenburgstraat schuin links over en komen in een verrassende bospark omgeving, die op de topokaart vermeld staat als De Bergen (6)! Hier wandelen we rond een klein duingebiedje, een restant van een typische zandverstuiving, verscholen liggend tussen de bomen. De groengele markering van het wandelrouten netwerk volgend komen we langs het terrein van Scouting St. Jozef uit in de Pastoor Dirvenstraat.

6 In de pastoor Dirvenstraat gaat de route rechtsaf meteen langs de voormalige Aloysius school (7) van de Broeders van O.L.V. van Lourdes. Aangekomen in de Kanaalstraat bij KNP34 naast huisnummer 4 steken we schuin naar links het plantsoen via het olifantenpaadje over naar de Julianastraat. Op de kruising met de Oude Baan steken we recht over en houden naar rechts de Julianestraat aan en negeren de Prins Hendrikstraat aan de linkerzijde! De route gaat hier door een 'koninklijke buurt', want veel straten verwijzen hier naar de koninklijke familie van voor WOII. De huizen, het merendeel opvallende 2-onder-een-kappers met een identieke

voordeuroverkapping, zijn van rond 1935. De Julianastraat gaat met een bocht naar rechts langs het parkje met speeltoestellen. We steken de Wilhelminastraat over tot de Julianastraat aan de kruising komt van Kerkstraat met Kardinaal van Rossumstraat.

7 We komen nu in een verrassend stukje Dongen. Hier staat op een karakteristiek en historisch pleintje omringd door grote bomen de Oude Kerk (8). Deze voormalige Laat-Gotische in bakstenen opgetrokken Katholieke Laurentiuskerk is sinds de Reformatie nu de Hervormde Kerk van Dongen. Het westelijke deel is sinds 1928 naar instorting van het middenschip een kerkruïne'. We wandelen met de klok mee door de met oude kinderkopjes geplaveide Kerkstraat en nemen door het poortje een kijkje op het terrein rond de Oude Kerk. Als je geluk hebt, is de kerkruïne toegankelijk! Terug door het poortje vervolgen de Kerkstraat rechtsom. Bij het toegangshek naar de toren gaat de route linksaf langs Horeca De Stapperij de Kerkstraat in. Als we verderop bij de fabrikantenvilla uit 1890 aan de rechterzijde komen, slaan we bij KNP32 naar links Bas Dongen in. Waar de verharding naar links afbuigt gaat de route rechtsaf. We volgen de markering door het bosje tot we op de fietspad bij de sportvelden van Voetbalvereniging Olympia '60 uitkomen. Linksaf gaat de route langs Atletiek- en Trimvereniging Atledo en Tennis Club Bas Dongen tot aan de eerst afslag naar rechts. We wandelen rechtsaf door het Bomenlaantje langs het atletiekcomplex tot we bij KNP33 op de oever van het Wilhelminakanaal staan. Nog even een klein stukje naar links en we bereiken het eindpunt op de oude loswal aan de Kanaaldijk Noord.

Omgevingsinformatie

1 - Wilhelminakanaal

Dit is het eerste kanaal dat vernoemd is naar een vorstin en loopt van de rivier de Amer bij Geertruidenberg naar de Zuid-Willemsvaart tussen Beek en Donk en Aarle-Rixtel. Het is 68 kilometer lang. De grootste plaatsen aan het kanaal zijn Tilburg en Eindhoven. De eerste plannen voor een kanaal dat Tilburg en Eindhoven met de Maas verbindt, dateren uit 1794, maar het duurt tot 1910 tot wordt begonnen met het graven. Meer dan een eeuw hebben de Brabanders moeten vechten voor een kanaal dat Tilburg en Eindhoven met de Maas zou verbinden. In een tijd waarin het vervoer over de weg nog niet veel voorstelt, is zo'n waterweg een welkome impuls voor de Tilburgse textielindustrie om kolen voor de stoommachines aan te voeren en de vele eindproducten te kunnen exporteren naar buiten Brabant. Op 16 september 1916 meert het eerste schip in Tilburg aan, maar het duurt tot 1923 voordat het kanaal voltooid wordt. Op 4 april van dat jaar wordt het officieel geopend. Via deze waterweg is Tilburg met Rotterdam en de Maasvlakte verbonden. De gemiddelde diepte van het kanaal is 2,30 meter, de breedte 25 tot 30 meter. Al sinds de jaren zeventig is er de wens om het Wilhelminakanaal ten hoogte van Tilburg te verbreden waardoor ook grotere schepen toegang tot dit deel van het kanaal krijgen. Omdat het binnenvaartverkeer nog steeds flink groeit, wordt het Wilhelminakanaal vanaf 2011 breder en dieper gemaakt.

2 - Onkelsloot

Deze smalle, gekanaliseerde watergang komt vanuit het industriegebied Vossenbergh in Tilburg. Op het industriegebied liggen gegraven waterpartijen, die met elkaar verbonden zijn. Vanuit één van die waterpartijen loopt een waterloop als Onkelsloot aan de noord-oostzijde van het industriegebied onder de Burgemeester Letchertweg door naar de Uiterste Stuiver. Vanuit de Uiterste Stuiver loopt deze waterloop langs de noordzijde van het Dongense industriegebied De Wildert. In het buitengebied van Dongen buigt de Onkelsloot naar het noorden en loopt parallel aan de Bosweg en Fazantenweg verder. Bij de kruising van de Fazantenweg en de Procureurweg buigt hij richting Dongen. Net voor de bebouwing buigt de Onkelsloot onder de Procureurweg door en stroomt richting de Provincialeweg en Wilhelminalaan bij 's Gravenmoer waar hij in de Donge uitmondt.

3 - Zonnepark De Wildert

In het buitengebied De Wildert zijn zonnepanelen aangelegd op initiatief van Eneco en VolkerWessels voor de energievoorziening en verduurzaming van de bedrijven op industriegebied De Wildert, die vanaf de openbare weg nauwelijks zichtbaar zijn. De Gemeente Dongen heeft tot doel dat in 2050 de bedrijven energieneutraal zijn. Hiervoor zijn ongeveer 38.000 zonnepanelen. Aangelegd, die jaarlijks genoeg stroom opwekken voor het jaarlijkse energieverbruik van 7.300 huishoudens. De stroom wordt grotendeels lokaal ingezet voor de naastgelegen fabriek van Coca-Cola in Nederland, maar ook voor de Brabantse vestiging van VolkerWessels. Beide bedrijven gaan de groene stroom inzetten om hun bedrijfsprocessen verder te verduurzamen. Het totale park beslaat 19 hectare en hiervan is 3,5 hectare ingericht als ecologische verbindingszone en het heeft een positieve impact op de biodiversiteit van de omgeving.

4 - Crash Messerschmitt Bf 110G-4 (4876)

In de nabijheid van de rotonde aan de Eindsestraat, Monnendijk, Vennen en Breedstraat is op 24 februari 1944 in WOII om 22.45 de Messerschmitt Bf 110G-4 (4876) van Oberleutnant Paul Gildner, Staffelfkapitän van 1./NJG 1 met zijn Radiotelegrafist Unteroffizier Heinz Huhn brandend neergestort.

Het toestel is opgestegen vanaf Fliegerhorst Gilze-Rijen om die avond een opdracht boven Zeeland uit te voeren, als het vliegtuig op een hoogte van 550 meter te maken krijgt met een motorbrand. De motorproblemen dwingen de bemanning terug te keren naar de basis, die echter in dikke mist is gehuld. Daardoor mislukt de eerste landingspoging en bij de tweede ging het mis: de linker motor valt uit en Oberleutnant Paul Gildner geeft Unteroffizier Heinz Huhn opdracht het toestel te verlaten. Hij overleeft de crash, maar Paul Gildner komt niet levend uit het brandende toestel. Hij ligt begraven op de Duitse militaire begraafplaats Yselsteyn, graf M-4-81.

5 - De Bergen

Middenin de kern van Dongen ligt dit klein natuurgebied De Bergen, dat eigendom is van de Gemeente Dongen. Het gebied is slechts 4,8 hectare groot, maar het unieke ervan is, dat het hierbij om een kleine zandverstuiving gaat, die vroeger onderdeel uitmaakt heeft van een veel groter stuifzand geheel. Door de ingesloten ligging is het stuifzand overigens niet meer actief en heeft het terrein meer de allure van een wandelpark. Het stuifzand moet door beheersmaatregelen open worden gehouden. De stuifzandrug maakt deel uit van de dekzandrug waarop Dongen ooit ontstaan is en waarop ook verderop gelegen Oude Kerk aan de Kerkstraat is gelegen.

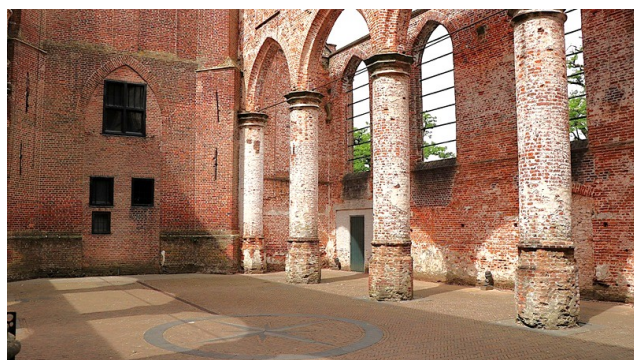
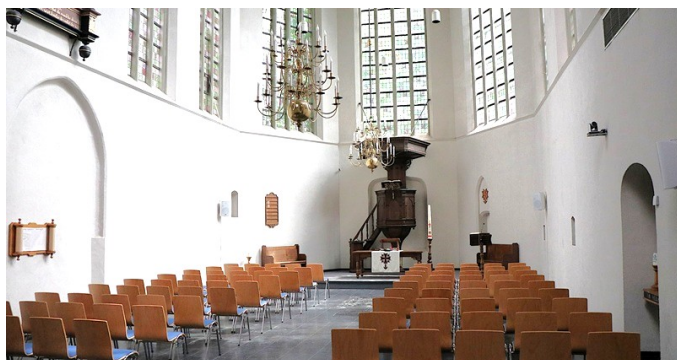
6 - Voormalige Aloysiuschool

In 1950 wordt nabij de Heivelden, de huidige Pastoor Dirvenstraat, aan de rand van het stuifzandgebied De Bergen deze nieuwe lagere school voor jongens gebouwd. De school is vernoemd naar de heilige Aloysius Gonzaga (1568-1591). De keuze voor de naam Aloysius voor een school is niet vreemd naar de gewoonte om in het katholieke Brabant de scholen te vernoemen naar heiligen. Het onderwijs is in handen van de Congregatie van de Broeders van O.L.V. van Lourdes, die een grote rol hebben gespeeld in de Dongense samenleving. De Aloysiuschool heeft het predicaat 'school voor de arbeiders', vanwege de kinderen uit de arbeidersbuurten zoals de Heivelden/Bergen en de Sint Josephstraat. Broeder Eusebius is de eerste schooldirecteur. Ter gelegenheid van het 40-jarig onderwijsjubileum van Broeder Eusebius is er in het trappenhuis door Broeder Amator een mooi glas-in-loodraam gemaakt. In 1961. De Aloysiuschool is in gebruik tot 1985 en fuseert met de naburige Sint Josephschool. Daarna wordt de school voor allerlei doeleinden gebruikt, maar raakt in verval. Van 1987 tot 2011 is er het wijkgebouw De Pijp ondergebracht. Maar als de Gemeente Dongen het gebouw wil slopen, streeft de Heemkundekring Dongen naar behoud van het karakteristieke complex. Uiteindelijk vindt er een grondige renovatie plaats en wordt het complex herbestemd tot woningen. De markante gevels zijn hierbij zoveel mogelijk intact gebleven.

7 - De Oude kerk

Deze voormalige Laat-Gotische in bakstenen opgetrokken Katholieke Laurentiuskerk is sinds de Reformatie nu de Hervormde Kerk van Dongen. De kerk staat op de locatie waar in 14e eeuw een klein Gotische kerkje gebouwd is. In de 15e eeuw wordt op dezelfde plaats een grotere kerk gebouwd in Kempense gotiek. Tijdens de 80-jarige Oorlog heeft de kerk veel onder de oorlogshandelingen te lijden, maar wordt in 1640 hersteld. Na de Vrede van Munster in 1648 komt de kerk in Protestantse handen. In 1672 keert de kerk tijdelijk terug naar de katholieken als de Fransen Dongen bezetten. Tijdens het bewind van Napoleon krijgt de toren een militaire functie en wordt eigendom van de overheid, terwijl de rest van de kerk onder beheer van het bisdom blijft. De torenspits wordt gesloopt en Napoleon laat een semafoor installeren om snel berichten te kunnen seinen tussen Parijs en Amsterdam. Dit unieke communicatiesysteem maakt gebruik van een ellipsvormige constructie bovenop de toren, met beweegbare armen om codes te versturen. Met de val van het napoleontisch bewind verdwijnt de semafoor. Na die Franse tijd gaat de kerk weer over naar de Protestanten en wordt in 1843 gerestaureerd, waarbij Neo-Classiciistische elementen worden toegevoegd. Er wordt een muur gemetseld tussen koor en schip en alleen het koor wordt nog voor de Protestantse erediensten gebruikt. Plannen in 1907 om de kerk te slopen gaan niet door, maar de kerk wordt verlaten. In 1928 stort tijdens een zware voorjaarsstorm het dak van het bouwvallig geworden schip in. Tussen 1930 en 1932 worden enkel het koor en dwarsbeuken hersteld en ook de torenspits wordt herbouwd. Het middenschip blijft echter in ruïneuze staat. In 1973 wordt een stichting opgericht om

de kerk te redden, die de kerk in eigendom krijgt en restauratiewerken uitvoert. In het interieur zien we twee gebedsborden uit 1687 en er is een eikenhouten preekstoel uit 1646, die nog besteld is door de katholieken. Ook bezit de kerk de grafzerk van pastoor Dierik Willemszoon van Engelen (1550). Tegenwoordig wordt de kerkruïne gebruikt voor bruiloften, evenementen en fotosessies. De opbrengsten hiervan worden geïnvesteerd in het onderhoud van de Oude Kerk.

Oberleutnant Paul Gildner

Messerschmitt Bf 110 G-4 G9

1 / NJG1

Op pad in het buitengebied van Dongen, 15 km

Aangemaakt voor: Charles Aerssens

Copyright Topografische Dienst Kadaster, Emmen

